

МЕДИЧНА ОСВІТА

DOI: 10.21802/artm.2023.4.28.185

УДК 37.01+377+37.09

**ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО МЕТОДУ
«НАВЧАЮЧИ – НАВЧАЮСЬ» У ФМК ІФНМУ**

О.І. Бульбук, В.Г. Глов'як, С.Г. Шулепа, Г.С. Гвоздецька, В.М. Водославський, В.І. Рипан

*Івано-Франківський національний медичний університет, фаховий медичний коледж,
м. Івано-Франківськ, Україна.**ORCID ID: 0000-0001-9229-9334, e-mail: bulbuk77@gmail.com;**ORCID ID: 0000-0002-6599-0127, e-mail: doc.glovyak@gmail.com;**ORCID ID: 0000-0002-3310-4231, e-mail: shulepa_svitlana@ukr.net;**ORCID ID: 0000-0003-3282-4656, e-mail: hgvozdecka@ifnmu.edu.ua;**ORCID ID: 0000-0003-0123-3204, e-mail: vvodoslavskyj@ifnmu.edu.ua**ORCID ID: 0000-0002-8094-1091, e-mail: volodimir.rypan@gmail.com*

Резюме. Інтерактивні методи навчання спрямовані на набуття високого рівня знань, самонавчання і самоорганізацію навчальної діяльності. Слово “інтерактив” (пер. з англійської “inter” – “взаємний”, “act” – діяти) означає взаємодіяти. У процесі навчання найбільш доцільно використання, в першу чергу, тих методів, при яких: в студентів розвивається бажання до творчої, продуктивної праці; студенти прагнуть до активних дій, досягають успіхів і мотивують власну поведінку; відпрацьовуються моделі поведінки, необхідні для успішної професійної діяльності. Для роботи в парах, у малих групах, використовують багато інтерактивних прийомів: «Коло ідей», «Акваріум», «Асоціація», «Мікрофон», «Навчаючи – навчаюся», «Мозковий штурм» та ін.

У фаховому медичному коледжі Івано-Франківського національного медичного університету успішно запроваджено інтерактивний метод «Навчаючи – навчаюся», який дозволив максимально залучити студентів у освітнє середовище та виступити у ролі викладачів-інструкторів.

Інтерактивний метод «Навчаючи – навчаюся» отримав хороший відгук, згідно результатів опитування серед здобувачів освіти, оскільки проводився колегами старшокурсниками. Всі учасники по завершенню тренінгу відмітили важливість отриманих знань та навиків, високо оцінили інноваційну методику навчання, яка руйнує певні рамки між викладачем та студентом.

Використання інтерактивних методів навчання у підготовці студентів є об'єктивною вимогою часу та однією з важливих умов якісної підготовки фахівців на сучасному етапі, проте, жодний з них нічого не вартує без практичної підготовки. Описаний метод дозволяє підвищити комунікацію та професійні вміння, нівелювати фрейми між викладачем і студентом та може якісно використовуватись у навчальному процесі. Дирекція коледжу планує й надалі розвивати цей інтерактивний метод навчання, оскільки це цікавий досвід для усіх: як для випускників, так і для першокурсників.

Ключові слова: інтерактивний метод, навчання, студенти, коледж.

Вступ. Освіта – це динамічний процес, який необхідно постійно вдосконалювати. Відсутність новітніх методів навчання в медичній освіті – це крок у минуле, тому їх впровадження в освітнє середовище сьогодні має велике значення. Освітня діяльність навчальних закладів України, зокрема закладів фахової передвищої освіти, як і всі сфери життя суспільства зазнали значних змін в умовах воєнного стану. Бойові дії на території країни ставлять нові виклики та складні завдання: в умовах воєнного стану створити безпечний освітній простір для студентського та науково-педагогічного колективів та водночас надати здобувачам фахової передвищої освіти якісні теоретичні та практичні знання. Перебої в постачанні електроенергії, повітряні тривоги, у разі яких студенти розміщуються у бомбосховищах, складають умови, що погіршують засвоєння матеріалу, особливо практичних навичок. [1-3]

Інтерактивні методи навчання спрямовані на набуття високого рівня знань, самонавчання і

самоорганізацію навчальної діяльності. Слово “інтерактив” (пер. з англійської «inter» – взаємний, «act» – діяти) означає взаємодіяти.

Такі методи навчання визначають як спеціальну форму організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачену мету – створити комфортні умови для навчання, за яких той, хто навчається, відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність [2]. Суть його полягає в активній взаємодії всіх учасників процесу.

Науковою основою інтерактивної технології є концептуальні положення особистісно орієнтованого навчання [3].

Інтерактивні технології навчання повинні ґрунтуватися на таких аспектах:

1) опис цілей, засобів, результатів;

2) співвідношення особистісних та логіко-процесуальних компонентів педагогічної діяльності, можливості включення індивідуальних психологічних характеристик викладачів у структуру педагогічної

технології, тобто надання їй авторського особистісно орієнтованого характеру;

3) готовність змісту освіти (її логічне оформлення, поділ навчального матеріалу на окремі блоки) до технологічної форми її викладання.

Ефективність інтерактивної технології залежить від того, якою мірою в ній враховані особистісні характеристики кожного суб'єкта освітнього процесу, перспективи їх розвитку чи затухання. Звідси – пріоритет суб'єктно- змістового навчання у порівнянні з інформаційним навчанням, орієнтація на формування у студентів суб'єктивних картин світу, на відмінність від програмованих уявлень, діагностика особистісного розвитку, ситуаційне проектування, сенсопошуковий діалог, включення навчальних задач у контекст життєвих потреб. [4].

У процесі навчання найбільш доцільно використання, в першу чергу, тих методів, при яких: в студентів розвивається бажання до творчої, продуктивної праці; студенти прагнуть до активних дій, досягають успіхів і мотивують власну поведінку; відпрацьовуються моделі поведінки, необхідні для успішної професійної діяльності. Для роботи в парах, у малих групах, використовують багато інтерактивних прийомів: «Коло ідей», «Акваріум», «Асоціація», «Мікрофон», «Навчаючи – навчаюсь», «Мозковий штурм» та ін. [4, 5].

До основних ознак впровадження інтерактивної технології у закладах освіти відносять: постановку конкретних цілей, спрямованих на розвиток комунікативних функцій майбутнього фахівця, чітке планування та організацію їх виконання шляхом використання системи інтерактивних вправ та науково обґрунтованих активних колективних дій учасників процесу навчання, взаємодію і цілісність трьох її компонентів: організаційної форми, дидактичного процесу і готовності викладача до даної технології та алгоритмізацію дій викладача і студентів. [6].

Мета дослідження. Оцінити досвід організації і впровадження інтерактивного методу «Навчаючи – навчаюсь» у фаховому медичному коледжі ІФНМУ.

Методи дослідження. Наукове осмислення використання інтерактивного методу «Навчаючи – навчаюсь» у фаховому медичному коледжі ІФНМУ вимагає застосування низки методів наукового дослідження. Описовий метод дає змогу передати специфіку інтерактивного методу навчання. Для удосконалення роботи ми використовуємо дані опитування студентів. Для узагальнення та осмислення цього досвіду використовуються загальнонаукові методи – аналіз і синтез.

Результати дослідження та їх обговорення. У фаховому медичному коледжі Івано-Франківського національного медичного університету успішно запроваджено інтерактивний метод «Навчаючи – навчаюсь», який дозволив максимально залучити студентів у освітнє середовище та виступити у ролі викладачів-інструкторів.

У вересні 2022 року з ініціативи дирекції коледжу та за підтримки кафедри медицини катастроф та військової медицини було проведено 24-годинні

курси з надання догоспітальної допомоги для студентів 4 курсу спеціальності 223 Медсестринство, які включали в себе сучасні методи зупинки всіх видів кровотеч, надання невідкладної допомоги при пневмотораксі, травмах різного ступеню та генезу, проведення серцево-легеневої реанімації. Після завершення навчання кожен четвертокурсник отримав сертифікат інструктора з надання догоспітальної допомоги. Наступним кроком було проведення майстер-класів та тренінгів студентами-інструкторами для своїх молодших колег. Навчання проводилось в два етапи: по одному у кожному навчальному семестрі. Перший етап включав сучасні методи зупинки різних видів кровотеч, другий – проведення серцево-легеневої реанімації.

За цією методикою навчання пройшли понад 350 студентів 1-3 курсів усіх спеціальностей фахового медичного коледжу: 221 Стоматологія, 226 Фармація, промислова фармація, 223 Медсестринство. Для наочності студенти-інструктори на початку тренінгу розповідали про певні аспекти, техніку та алгоритм проведення тих чи інших маніпуляцій, після чого проводили практичну демонстрацію. Кожен здобувач освіти мав змогу закріпити отримані знання, практично використовуючи турнікети, джугути, проводячи реанімаційні заходи на сучасних манекенах, працюючи як самостійно, так і в парі з партнером, що також давало змогу покращити комунікативні навички. При сприянні Департаменту освіти та науки Івано-Франківської міської ради студенти фахового медичного коледжу ІФНМУ провели також цикл інформаційно-просвітницьких акцій з домедичної підготовки серед учнівської молоді м. Івано-Франківська.

Для удосконалення роботи ми використовуємо дані опитування студентів. У Коледжі наприкінці 2022-23 навчального року нами проведено опитування за допомогою Google Форм. В опитуванні взяла участь 146 студентів різних курсів та відділень. Нами було задано ряд запитань, які стосувалися організації, проведення й ефективності інтерактивного методу «Навчаючи – навчаюсь».

Аналізуючи відповіді студентів ми зауважили, що на запитання «1. Чи були для Вас корисними тренінги?», більшість респондентів (99,3%) відповіли «Так». Результати відповідей студентів на запитання «2. Який з тренінгів для Вас був кориснішим?» висвітлені на Рис.1. Як бачимо 86,3 % респондентів вважають обидва проведені тренінги корисними.

Слід відзначити, що респонденти відповіли на запитання «Як відноситься до того, що тренінги проводили Ваші старші колеги, які пройшли необхідну підготовку?» та «Чи достатньо інформативно для Вас проведено тренінги?» із високим позитивним результатом, що свідчить про успішне виконання поставлених перед студентами-тренерами завдань (Рис. 2,3).

Приблизно 97 % опитаних студентів вважають, що такі тренінги потрібно проводити в майбутньому. На запитання щодо тематики нових тренінгів ми отримали результати, що відображені на Рис. 4.

Який із тренінгів для Вас був кориснішим?

146 відповідей

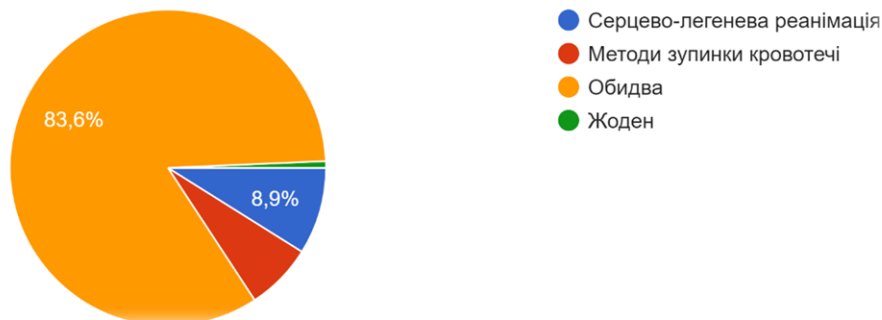

Рис. 1. Результати опитування 1.

Як відноситеся до того, що тренінги проводили Ваші старші колеги, які пройшли необхідну підготовку?

146 відповідей

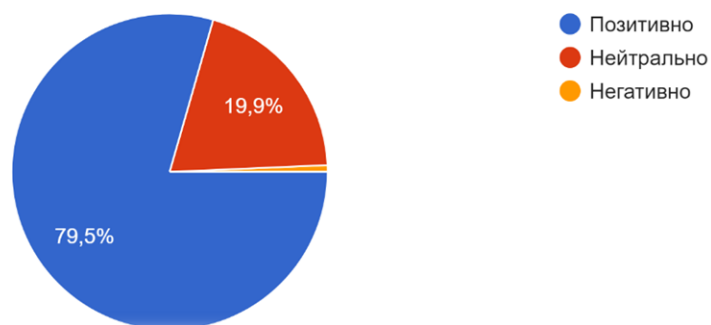

Рис. 2. Результати опитування 2.

Чи достатньо інформативно для Вас проведені тренінги?

146 відповідей

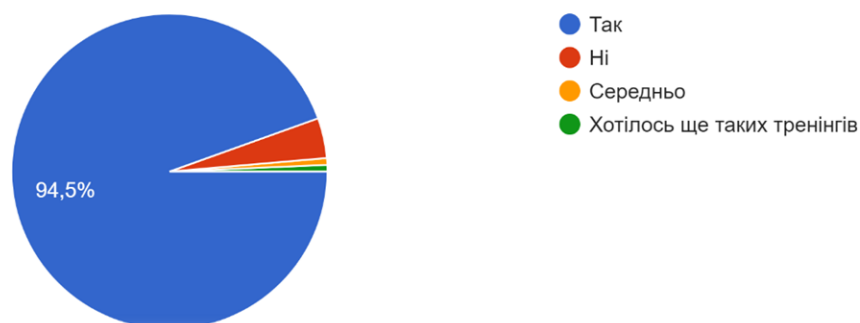

Рис. 3. Результати опитування 3.

Який тренінг з домедичної допомоги Ви б порадили провести у майбутньому?

146 відповідей

Рис. 4. Результати опитування 4.

Наші студенти хотіли б вдосконалювати практичні навички домедичної допомоги при втраті свідомості та переломах кінцівок.

Безумовно ми відзначили професійне зростання наших студентів-тренерів. Знання, рівень комунікації та вміння наших тренерів покращувався з кожним новим тренінгом. Це дозволило нам весною 2023 року проводити тренінги серед школярів міста. Адже головне завдання вчителя – це пробудження та розвиток інтересу. Інтерес – рушійна сила пізнання та навчання. Інтерес – це зернятко, з якого вчитель вирощує мотивацію до навчання.

Під час інтерактивного методу «Навчаючи – навчаюсь» активізується пізнавальна самостійність студента (прагнення і вміння самостійно мислити, здатність орієнтуватися в новій ситуації, чітко, доступно і лаконічно висловлюватися, знаходити свій підхід до вирішення проблеми, критичність мислення, незалежність власних суджень, бажання допомогти іншому в збагаченні професійних компетенцій).

Серед особливостей ми також відзначили: вимушену активізацію процесу мислення студента (незалежно від його бажання, він включається в загальний процес обговорення і активізує свою позицію); довгий термін активності студента; високий ступінь самостійності суджень, відповідальності за власні дії, висновки, велика емоційність; постійна взаємодія студентів один з одним. Ці аспекти надзвичайно важливі для майбутніх фахівців галузі знань «Охорона здоров'я».

Висновки. Інтерактивний метод «Навчаючи – навчаюсь» отримав дуже позитивний відгук, згідно результатів опитування серед здобувачів освіти, оскільки проводився колегами старшокласниками. Всі учасники по завершенню тренінгу відзначили важливість отриманих знань та навиків, високо оцінили інноваційну методику навчання, яка руйнує певні рамки між викладачем та студентом.

Використання інтерактивних методів навчання у підготовці студентів є об'єктивною вимогою часу та однією з важливих умов якісної підготовки фахівців на сучасному етапі, проте, жодний з них нічого не вартує без практичної підготовки. Описаний метод дозволяє підвищити комунікацію та професійні

вміння, нівелювати фрейми між викладачем і студентом та може якісно використовуватись у навчальному процесі.

Перспективи подальших досліджень полягають у обґрунтуванні й надалі розвивати цей інтерактивний метод навчання, оскільки це цікавий досвід для усіх: як для випускників, так і для першокурсників.

References:

- Dudnyk VM, Buhlova NO, Demianyshyna VV, Zhmurchuk VM. Problemy praktychnoi pidgotovky studentiv medychnykh navchalnykh zakladiv v umovakh voiennoi ahresii v Ukraini. Aktualni problemy yakisnoi pidgotovky medychnykh kadrov u nadzvychainykh umovakh; 2023; Vinnytsia: 2023. 78-79.
- Silkova OV, Makarenko VI, Makarenko OV. Suchasni metody vykladannia u navchannia v medychnii osviti. Suchasni trendy rozvytku medychnoi osvity: perspektyvy i zdobutky; 2022; Poltava: 2022. 268-70.
- Hreben N, Ostapiuk L, Mruha M, Stechenko O. Modernizatsiia orhanizatsii navchalnoho protsesu v universyteti: suchasni pryntsyipy vykladannia na yevropeiskykh zasadakh. Realizatsiia Zakonu Ukrainy «Pro vshchu osvitu» u vshchii medychnii ta farmatsevtichnii osviti Ukrainy; 2015; Ternopil: TDMU; 2015. 87-88.
- Volkova NP. Interaktyvni tekhnologii navchannia u vshchii shkoli. – Dnipro: Universytet imeni Alfreda Nobelia, 2018. 360 s. ISBN 978-966-434-425-5
- Ostapchuk D., Myronchuk NM. Interaktyvni metody navchannia u vshchykh navchalnykh zakladakh. Vitvytskoi SS, Myronchuk NM, red; Modernizatsiia vshchoi osvity v Ukraini ta za kordonom; Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 2014. 140-143.
- Bulbuk OI, Shulepa GG, Bulbuk OV, Hvozdetka HS, Glovyak VG. "Implementation Of The Law "Professional Preliminary Education" In Ivano-Frankivsk National Medical University." (2021). Art of Medicine, 5(№2 (18), 144-149. DOI:10.21802/artm.2021.2.18.144

UDC 37.01+377+37.09

EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF IMPLEMENTING THE INTERACTIVE METHOD «LEARNING BY TEACHING» AT THE PMC OF IFNMU

O.I. Bulbuk, V.G. Glovyak, S.G. Shulepa,
H.S. Hvozdetzka, V.V. Vodoslavskiy, V.I. Rypan

*Ivano-Frankivsk National Medical University,
Professional Medical College, Ivano-Frankivsk, Ukraine.*
ORCID ID: 0000-0001-9229-9334,
e-mail: bulbuk77@gmail.com;
ORCID ID: 0000-0002-6599-0127,
e-mail: doc.glovyak@gmail.com;
ORCID ID: 0000-0002-3310-4231,
e-mail: shulepa_svitlana@ukr.net;
ORCID ID: 0000-0003-3282-4656,
e-mail: hgvozdecka@ifnmu.edu.ua;
ORCID ID: 0000-0003-0123-3204,
e-mail: vvodoslavskyy@ifnmu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-6599-0134,
e-mail: volodimir.rypan@gmail.com

Abstract. Education is a dynamic process that needs constant improvement. The absence of modern teaching methods in medical education is a step backward, so their implementation in the educational environment today is of great importance.

Traditional education is mostly focused on providing correct answers, while training primarily emphasizes questioning and exploration. In a training session, the instructor plays a crucial role as a facilitator (from the English word "facilitate" - to assist, facilitate, promote). They guide the activities and interactions of participants in learning the topic and achieving the goals of the training.

In the Professional Medical College of Ivano-Frankivsk National Medical University, the interactive method «Learning by Teaching» has been successfully implemented in pedagogical practice, allowing students to be maximally involved in the educational environment and take on the role of instructor-teachers.

In September 2022, at the initiative of the college management and with the support of the Department of Disaster Medicine and Military Medicine, 24-hour courses

on pre-hospital care were conducted for 4th-year students majoring in Nursing (specialty 223). These courses included modern methods for stopping various types of bleeding, providing emergency assistance for pneumothorax, injuries of various degrees and origins, and conducting cardiopulmonary resuscitation. After completing the training, each fourth-year student received a certificate as a pre-hospital care instructor. The next step was conducting workshops and training sessions by student instructors for their junior colleagues. The training was conducted in two stages, one in each academic semester. The first stage included modern methods for stopping various types of bleeding, while the second focused on cardiopulmonary resuscitation.

According to this methodology, over 350 students from the 1st to the 3rd year of various specialties, including Dentistry (221), Pharmacy, Industrial Pharmacy (226), and Nursing (223), received training. To illustrate, student instructors began the training by explaining certain aspects, techniques, and algorithms of performing various procedures, followed by practical demonstrations. Each student had the opportunity to reinforce their knowledge by practically using tourniquets, bandages, and conducting resuscitation procedures on modern mannequins, both independently and in pairs with a partner, which also improved their communication skills.

The interactive method «Learning by Teaching» received positive feedback from students as it was conducted by their senior peers. All participants, upon completing the training, recognized the importance of the knowledge and skills acquired and highly appreciated the innovative teaching methodology, which breaks down certain boundaries between the teacher and the student.

Conclusions: The use of innovative teaching methods in student preparation is an objective requirement of our time and one of the important conditions for the quality training of professionals in the modern era. However, none of these methods are effective without practical training. The described method allows for improved communication and professional skills, eliminates the boundaries between the teacher and the student, and can be effectively used in the educational process.

Keywords: interactive method, learning, students, college.

Стаття надійшла в редакцію 16.09.2023 р.
Стаття прийнята до друку 09.11.2023 р.